

Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Çevre Bilinç Düzeyleri ile Çevreye Yönelik Materyalist Eğilimleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*

Hatice Sunduvaç**, Aycan Buldur***

Makale Geliş Tarihi:22/11/2023

Makale Kabul Tarihi:26/06/2024

DOI: 10.35675/befdergi.1394650

Öz

Okul öncesi öğretmen adaylarının çevre bilinç düzeyleri ile çevreye yönelik materyalist eğilimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yapılan bu çalışma nicel araştırma yaklaşımlarından ilişkisel tarama modeline göre, kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenen 308 katılımcıyla yürütülmüştür. "Genel Bilgi Formu", "Çevre Bilinci Ölçeği", "Çevreye Yönelik Materyalist Eğilimler Ölçeği" kullanılarak toplanan verilerin analizinde Friedman testi, MANOVA, ANOVA, Mann Whitney U testleri ve Pearson Korelasyon Katsayısı kullanılmıştır. Sonuç olarak çevre bilinci açısından; ölçeğin bazı alt boyutları arasında, öğrenim görülen sınıflar arasında ve cinsiyet değişkenine göre ise sadece bilim ve teknolojiye güven alt boyutunda erkekler lehine olacak şekilde anlamlı farklılıklar olduğu belirlenmiştir. Materyalist eğilimlerde ise cinsiyet açısından erkekler lehine anlamlı farklılık tespit edilirken, öğrenim görülen sınıf düzeyi açısından anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir. Çevre bilinci ile materyalist eğilimler arasında ise bilim ve teknolojiye güven dışındaki diğer alt boyutlarda pozitif ve anlamlı ilişkiler olduğu ve hem çevre bilinç düzeyinin hem materyalist eğilimlerin yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çevre bilinci, çevreye yönelik materyalist eğilim, materyalist eğilim, okul öncesi öğretmen adayı

Examining the Relationship Between Preschool Teacher Candidates' Environmental Awareness Levels and Materialist Tendencies Towards the Environment

Abstract

This study, which was conducted to examine the relationship between the environmental awareness levels of pre-school teacher candidates and their materialistic tendencies towards

*Bu çalışma ilk yazarın, ikinci yazar danışmanlığında hazırladığı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

**Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Okul Öncesi Eğitimi, Sivas, Türkiye, haticesunduvac58@gmail.com, ORCID: [0000-0003-1070-782X](https://orcid.org/0000-0003-1070-782X)^{ID}

***Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Okul Öncesi Eğitimi, Sivas, Türkiye, aycanbuyuktanir@gmail.com, ORCID: [0000-0001-7040-3284](https://orcid.org/0000-0001-7040-3284)^{ID}

Kaynak Gösterme: Sunduvaç, H. & Buldur, A. (2024). Okul öncesi öğretmen adaylarının çevre bilinç düzeyleri ile çevreye yönelik materyalist eğilimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(43), 2363-2394.

the environment, was conducted with 308 participants determined using the easily accessible sampling method, according to the relational screening model, one of the quantitative research approaches. Friedman test, MANOVA, ANOVA, Mann Whitney U tests and Pearson Correlation Coefficient were used in the analysis of the data collected using the "General Information Form", "Environmental Awareness Scale", "Materialist Tendencies Scale towards the Environment". As a result, in terms of environmental awareness; Significant differences were observed between some sub-dimensions of the scale, among the classes attended, and according to the gender variable, in favor of men only in the sub-dimension of trust in science and technology. While a significant difference was detected in favor of men in terms of materialist tendencies in terms of gender, it was observed that there was no significant difference between the classes they studied. It has been determined that there is a positive and significant relationship between environmental awareness and materialist tendencies in other sub-dimensions except trust in science and technology, and both the level of environmental awareness and materialist tendencies are high.

Keywords: Environmental awareness, materialistic tendency, materialistic tendency towards the environment, preschool teacher candidate

Giriş

İnsan nüfusunun artması tüketim kalıplarının küresel olarak değişmesine ve bunun sonucunda da çevresel sorunların artmasına neden olmuştur (Yüzüak & Erten, 2022). Sürekli nüfus artışından ortaya çıkan barınma, giyinme, beslenme gibi kaynakların kullanımının artmasının yol açtığı bu önemli çevre sorunları tüm dünya için tehdit haline gelmiştir (Öztürk & Erten, 2020). Toplum içinde yaşamına devam etmek zorunda kalan ve ihtiyaçları artan insanoğlu tarımsal alanları yerleşim yeri olarak kullanmaya, doğal kaynakları yok etmeye, sınırlı olan kaynakları tüketmeye; özellikle de sanayi devriminden sonra hızla gelişen bilim ve teknoloji ile birlikte doğayı tahrip etmeye ve doğal kaynakları hiç tükenmeyecekmiş gibi kullanmaya başlamışlardır (Polat, 2012; Türküm, 1998). Çevre sorunları toprağın, havanın ve suyun kirlenmesi, küresel iklim değişikliği, çölleşme, biyoçeşitlilikte azalma, asit yağmurları, ozon tabakasının delinmesi, gürültü şiddetinin çoğalması, kültürel çevrenin, hayvan ve doğal bitki türlerinin yok olması gibi geniş bir spektruma sahiptir ve son yıllarda hızla artan bu sorunlar doğayı, insanları ve hayvanları çok şiddetli bir şekilde etkilemektedir (Dikiciğil & Gülersoy, 2020; Semenderoğlu & Aslan, 2022; Türküm, 1998). Çevre kirliliği ve sorunları ulusal bir sorun değil uluslararası bir sorundur ve bütün dünya ülkeleri araştırmalar yaparak, ortak çözümler üreterek, bütçelerinden büyük paylar ayırarak gelecek nesillere yaşanabilir bir çevre bırakmak adına ellerinden gelen ne varsa yapmaya çalışmaktadır (Balkan Kıyıcı vd., 2005).

Yaşadığımız dünyaya zarar vermemek, çevremizi ve doğayı korumak en temel gerekliliklerimizdendir ve en önemli görevlerimizden biridir. Bu noktada bireylerin çevre bilincine sahip olması önemlidir (Ergen-İşıklar vd., 2022). Çevre bilinci bireylerin içinde buldukları çevrede almış oldukları sorumluluklar ile ilgili düşünmesi ve çevreyi ilgilendiren konularda rol alabilme hakkında fikir sahibi olabilmesidir (Işık, 2021). Çevre bilinci ile çevre sorunlarının çözümü için gerekli

olan algı, değer, tutum ve becerilerde değişikliklerin oluşması sağlanarak çevre sorunları ve nedenleri ile ilgili genel bir farkındalık oluşturmak amaçlanmaktadır (Dunlap vd., 2000).

Çevre bilincinin artırılması için en iyi yöntemlerden biri çevre konularının okul müfredatlarına dahil edilerek bireylere çevre eğitiminin verilmesi ve insanların çevresel bilgilere erişimlerini sağlamaktır. Tüketicilerin eğitimi ve bilgileri, tüketim davranışlarında uzun vadeli değişiklikler elde etmek için ön koşullardan birisidir (Miranda & Blanco, 2010). İnsanlara etkili bir çevre eğitimi verilerek çevre bilinci oluşturulması hem bireysel, hem toplumsal hem de evrensel bir sorumluluk haline gelmiştir (Yücel & Morgil, 1998). Çevre eğitimi insan ve çevre arasındaki ilişkiyi yansıtır, dünya koşullarında ve sosyal yapılarda insan eylemlerinin nedenlerini inceler; bunun toplum, doğa ve çevremiz üzerindeki etkilerini ele alır. Çevre eğitimi kişisel gelişimin bir parçasıdır. Dolayısıyla bireylerin kendisiyle ve diğer insanlarla olduğu kadar sosyal ve doğal çevreyle de ilgilenebilme becerisini gerektirir (Sieber Suter vd., 2002).

Çevresel inançların oluşumunda ve çevreye karşı davranışlarımızın belirlenmesinde en önemli faktörlerden birisi de materyalist değerlerdir. Küresel bir olgu haline gelen materyalist yaşam biçimleri, sosyal ve felsefî bir kavram olan materyalizmin her geçen gün çevresel konuların da içinde yer almasına neden olmuştur (Kilbourne & Pickett, 2008). Materyalizm genel olarak başarının sembolünü bir şeye sahip olmak olarak gören, yaşamın merkezinde sahip olunan nesnelere bulunduran ve daha fazla mutlu olmak için daha fazla nesnelere elde etmenin gerekli olduğuna inanmayı kapsayan bir kavram olarak ifade edilmektedir (Chan & Prendergast, 2007). Materyalizmin etkisi alışveriş yoğunluğu, harcama miktarı (Flynn vd., 2016) gibi tüketim içeren davranışlarla görülebildiği gibi, egzotik yerlere seyahat, madde ve eşya dışı şeylerde de görülebilir (Andersson & Nassen, 2016).

Son yıllarda psikoloji alanında yapılan araştırmalar materyalizmin, sadece bireylerin peşinden koşarak para ve mülk edinmeyi ne kadar önemli bulduğunu yansıtan bir hedef olmadığını, bu amacın sosyal gruplar içinde yüksek statü ve popülerlik elde etmeye yönelik egoist kaygılar tarafından kapsandığını da vurgulamaktadır (Kasser, 2016). Antiniene vd. (2021) yaptıkları çalışmada genç yetişkinlerin kendilerini arkadaşları ve sosyal ortamlarla hatta ünlülerle karşılaştırma yaparak daha fazla materyalist olduklarını ve satın alma yaptıklarını saptamıştır. Fitzmaurice ve Comegys (2006) sosyal tüketim ve materyalizm arasındaki ilişkiyi inceledikleri bir çalışmada materyalist bireylerin sosyal tüketim harcamaları yaparak toplum içinde ön planda olmaya çalıştıklarını, markalar ve ürünler konusunda hassas olduklarını ve kendilerini alışveriş konusunda fikir sağlayıcı ve lider rolünde gördüklerini belirlemiştir. Ayrıca turizm ve tüketimi konu alan bazı çalışmalarda da, statü temelli tüketicilerin kendilerine prestij veya statü kazandıracığına inandıkları için lüks turizm destinasyonlarını, markalarını veya aktivitelerini tercih ettikleri

şeklinde ortak görüşe varıldığı görülmektedir (Weber & Dubois, 1997; Yang & Mattila, 2016).

Maddi zenginlik yoluyla mutluluğa ulaşma inancıyla hareket eden bireyler çevresel inançları görmezden gelme eğilimindedir (Sreen vd., 2020). Bu şekilde maddi varlıkların amansız takibi atık üretir ve toprak, su ve enerji gibi ortak kaynaklara ağır bir yük bindirir (Hurst vd., 2013), böylece hem çevrenin hem de şimdiki ve gelecek nesillerin refahını tehlikeye atar (Joye vd., 2020). Yapılan araştırmalarda da materyalist değerlerle çevrenin korunması değerinin çatıştığı, materyalist özellikleri bulunan bireylerin olumsuz çevre tutumlarına sahip oldukları ve çok az kısmında çevre dostu olan davranışların bulunduğu, materyalizmin çevresel inanç ve endişe gibi kavramlarla olumsuz bir ilişkiye sahip olduğu ve materyalist özellikleri bulunan kişilerin geri dönüşüm gibi çevreci çalışmalarda daha az yer aldıkları tespit edilmiştir (Brown & Kasser, 2005; Kasser vd., 2004; Kilbourne & Pickett 2008; Richins & Dawson, 1992).

Çevreye yönelik bilgi ve tutumlar okul öncesi dönemde şekil almaya başlamaktadır ve erken yaşlarda alınan çevre eğitimi yaşamının ilerleyen dönemlerinde çocuğun olumlu çevre tutumları geliştirmesine imkân sağlamaktadır (Basile, 2000; Wilson, 1996). Horwitz (1996) da doğayla birlikteliğin ve çevreye yönelik ilginin erken yaşlarda başladığını belirtmektedir. Toplumda çevre konusunda bilinç oluşturabilmek için okullarda verilen eğitimin önemi çok büyüktür. Çocuklara zengin çevre olanakları sağlayarak çocukların çevre bilincini artırmak için okul dışı öğrenme ortamlarından faydalanabilirler (Yıldız, 2022). Verilecek eğitim çevre okuryazarlığını geliştirecek şekilde düzenlenmelidir. Dolayısıyla eğitimi verecek olan öğretmenlerin de bu anlayışta eğitim almaları gerekmektedir (Genç & Genç, 2013). Çocuklara bu anlamda eğitim verecek olan okul öncesi öğretmenlerinin de çevre konusunda bilinçli, yetkin ve donanımlı olması gerekmektedir (Sarıbiyık, 2022; Uludağ, 2012). Okul öncesi öğretmenlerinin çocuklarla devamlı etkileşim içerisinde olmaları çevreye olan yaklaşımlarını da önemli bir hale getirmektedir. Erken yaşlarda verilen çevre eğitiminin temelinde ise doğa sevgisi olmalıdır (Yıldız, & Kalkan, 2020). Dolayısıyla öğretmen adaylarının da çevre sorunlarını gönüllü olarak çözen, çevreye duyarlı ve çevreye karşı olumlu tutumlara sahip bireyler olması, yetiştirecekleri çocuklara da bu şekilde eğitim vermeleri açısından önemlidir (Genç & Genç, 2013). Çocukların okulla ilk olarak okul öncesi dönemde tanışması ve bu yaşlarda ağırlıklı olarak çocuklara davranış değişikliğine yönelik uygulamaların yapılmasından dolayı okul öncesi dönem, çevre eğitiminin verilmesinde önemli bir yere sahiptir (Toprak vd., 2023).

Farklı bilim dallarındaki araştırmacılar çevreye yönelik bilinç, tutum ve davranışlar gibi değişkenlerin materyalizmle ilişkisini inceleyen çeşitli çalışmalar yapmışlardır (Choi, 2022; Ergen vd., 2015; Gatersleben vd., 2018; Good, 2007; Kilbourne & Pickett, 2008; Laksmidewi, 2022; Puruçuoğlu, 2008; Saraç, 2018; Topbaş, 2021). Okul öncesi öğretmenleriyle veya öğretmen adaylarıyla da çevreye

yönelik farklı değişkenler ele alınarak birçok çalışma yapılmıştır (Arunkumar, 2012; Buldur & Ömeroğlu, 2018; Dinler vd., 2020; Günşen, 2023; Güzelyurt & Özkan, 2018; Kartal & Ada, 2019; Maidou vd., 2019; Toprak vd., 2023; Torquati vd., 2013; Tran vd., 2022; Yurttaş vd., 2022; Zhakupova vd., 2022). Alanyazın incelendiğinde çevreye yönelik bilinç, materyalizm ve okul öncesi eğitimde çevre ile ilgili çeşitli değişkenlerin incelendiği birçok çalışma yapıldığı; ancak hem okul öncesi öğretmen adaylarının çevre bilinç düzeyini hem de materyalist eğilimlerini aynı anda tespit ederek aralarındaki ilişkileri inceleyen bir araştırmanın olmadığı görülmektedir. Dolayısıyla yapılacak olan çalışmanın alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Aynı zamanda bu ilişkilerin cinsiyet ve sınıf düzeyi gibi farklı demografik değişkenler açısından incelenmiş olması da araştırmanın bir diğer önemli yönü olarak öne çıkmaktadır.

Sonuç olarak, hızla çoğalan ve gün geçtikçe geri dönüşü olmayacak şekilde hasarlar ortaya çıkmasına neden olan çevre sorunları için bireylerin çevre konusunda bilinçlendirilmesinin ne kadar önemli olduğu görülmektedir. Aşırı ve gereksiz tüketim ise doğal kaynakları yok ederek çevre sorunlarına neden olmaktadır. Materyalist eğilimler konusunda farkındalık sağlamak ve bireylerde çevre bilinci oluşturmak için kalıcı öğrenmelerin en etkili olduğu okul öncesi dönemin ve buna bağlı olarak da çocuklara rol model olarak büyük etkiye sahip okul öncesi öğretmenlerinin ve geleceğin öğretmenleri olacak okul öncesi öğretmen adaylarının önemi aşikârdır. Alanda bu kadar önemli bir konuyla ilgili herhangi bir araştırmaya rastlanmamış olmasının çalışmaya ayrıca bir özgünlük katacağı düşünülmektedir. Bahsedilenlerden hareketle bu çalışmada okul öncesi öğretmen adaylarının çevre bilinç düzeyleri ve çevreye yönelik materyalist eğilimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmaktadır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı okul öncesi öğretmen adaylarının çevre bilinç düzeyleri ile çevreye yönelik materyalist eğilimleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Araştırmada bu temel amaç doğrultusunda aşağıdaki soruların yanıtları aranmıştır.

Alt problemler

1. Okul öncesi öğretmen adaylarının çevre bilinç düzeyleri;
 - a) Doğanın tadı
 - b) Çevresel eylemler
 - c) Çevresel tehdit
 - d) İnsanların doğadan faydalanması
 - e) Bilim ve teknolojiye güven

f) Nüfus artışı politikalarına destek alt faktörlerine göre anlamlı farklılıklar göstermekte midir?

2. Okul öncesi öğretmen adaylarının çevre bilinç düzeyleri, öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

3. Okul öncesi öğretmen adaylarının çevre bilinç düzeyleri, cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

4. Okul öncesi öğretmen adaylarının materyalist eğilimleri, öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

5. Okul öncesi öğretmen adaylarının materyalist eğilimleri, cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

6. Okul öncesi öğretmen adaylarının çevre bilinç düzeyleri ile çevreye yönelik materyalist eğilimleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma çalışma problemlerinin doğası gereğince nicel araştırma yaklaşımlarından ilişkisel tarama modeline göre yürütülmüştür. İlişkisel tarama modeli, iki farklı nicel değişken arasındaki etkinin veya ilişkinin korelasyon katsayısı aracılığıyla tespit edilmesidir (Fraenkel vd., 2012). İlişkisel tarama modeli ile yapılan araştırmalarda örneklem grubunda incelenmesi amaçlanan değişkenler arasındaki ilişkiye hiçbir şekilde müdahale etmeden araştırmanın gerçekleşmesi amaçlanır (Büyüköztürk vd., 2013).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın çalışma evrenini 2022-2023 eğitim öğretim yılında bir devlet üniversitesinde öğrenimine devam eden okul öncesi öğretmen adayları oluşturmaktadır. Örneklemi ise kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi ile seçilen 308 okul öncesi öğretmen adayından meydana gelmiştir. Kolay ulaşılabilir örnekleme zaman, yer ve konumun kullanılabilirliği, para ve koşulların neler olduğuna dayalı bir örnekleme türüdür (Merriam, 2013). Örneklemi oluşturan okul öncesi öğretmen adaylarının demografik özelliklere göre dağılımı Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1.

Örneklemi Oluşturan Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Demografik Özelliklere Göre Dağılımı

Değişken	Kategori	n
Cinsiyet	Kadın	255
	Erkek	53
Sınıf Düzeyi	1. sınıf	78

2. sınıf	77
3. sınıf	77
4. sınıf	76
Toplam	(f)= 308

Veri Toplama Aracı

Araştırmada katılımcılara ait bağımsız değişkenler hakkında bilgi toplayabilmek amacıyla araştırmacılar tarafından “Genel Bilgi Formu” oluşturulmuştur. Katılımcıların çevre bilinç düzeylerini ölçmek için “Çevre Bilinci Ölçeği (ÇBÖ)” kullanılmıştır. Ak (2008) tarafından geliştirilen bu ölçek 53 maddeden ve 6 alt faktörden oluşmaktadır. Ölçeğin faktörleri ve bu faktörlere ait güvenilirliği belirlemek için ölçülen Cronbach-Alfa iç tutarlılık katsayıları “Doğanın Tadı” (,87), “Çevresel Eylemler” (,85), “Çevresel Tehdit” (,69), “İnsanların Doğadan Faydalanması” (,80), “Bilim ve Teknolojiye Güven (,82)” ve “Nüfus Artışı Politikalarına Destek (,76)” şeklindedir. Ölçek 7’li likert tipindedir ve maddeler 1’den (Kesinlikle Katılmıyorum) 7’ye (Kesinlikle Katılıyorum) kadar derecelendirilmiştir. Öğretmen adaylarının kendi çıkarları ve çevre arasında kaldıklarında ne tür eğilimler göstereceklerini ortaya çıkarmak amacıyla ise “Çevreye Yönelik Materyalist Eğilimler Ölçeği (ÇYMEÖ)” kullanılmıştır. Ölçek 4’lü likert tipindedir. Maddeler “Tam Katılıyorum, Orta Derecede Katılıyorum, Az Katılıyorum ve Hiç Katılmıyorum” şeklinde derecelendirilmiştir. Tek faktörlü yapıdaki ölçek 39 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin güvenilirliğini belirlemek için ölçülen Cronbach-Alfa iç tutarlılık katsayısı ,94 olarak hesaplanmıştır.

Verilerin Toplanması

Araştırmanın verilerini toplamak amacıyla gerekli olan izinler alınmıştır. Araştırmanın verileri bir devlet üniversitesinin Okul Öncesi Öğretmenliği Ana Bilim Dalı’nda öğrenimine devam eden 308 öğretmen adayından elde edilmiştir. Öğretmen adayları ile ders dışı saatlerde görüşmeler yapılarak araştırma hakkında bilgi verilmiş ve ölçeğin yapısından bahsedilmiştir. Okul öncesi öğretmen adayları tarafından yüz yüze anket uygulaması şeklinde gerçekleşen veri toplama sürecinde gönüllülük esas alınmıştır. Uygulama 2022 yılı güz döneminde gerçekleştirilmiş ve ölçekler öğretmen adaylarına tek seferde uygulanmıştır.

Verilerin Analizi

Okul öncesi öğretmen adaylarının ÇBÖ’den elde edilen puan ortalamalarının faktörler arası, cinsiyet ve sınıf düzeyleri değişkenlerine göre farklılaşp farklılaşmadığını tespit etmek için ve gerekli durumlarda tekrarlı ölçümler için Friedman testi, MANOVA ve ANOVA testleri kullanılmıştır. Okul öncesi öğretmen adaylarının ÇYMEÖ’den elde edilen puan ortalamalarının cinsiyet ve sınıf düzeyi değişkenlerine göre farklılaşma olup olmadığını incelemek için Mann Whitney U testi ve Tek Yönlü

ANOVA testi kullanılmıştır. Son olarak ÇBÖ ve ÇYMEÖ ölçekleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla Pearson Korelasyon Katsayıları hesaplanmıştır.

Bulgular ve Yorum

Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Çevre Bilinçlerine İlişkin Bulgular ve Yorum

Okul öncesi öğretmen adaylarının çevre bilinçleri “ÇBÖ” kullanılarak belirlenmiştir. ÇBÖ, “doğanın tadı”, “çevresel eylemler”, “çevresel tehdit”, “insanların doğadan faydalanması”, “bilim ve teknolojiye güven” ve “nüfus artışı politikalarına destek” olmak üzere altı faktörlü yapıdan oluşmaktadır. Okul öncesi öğretmen adaylarının çevre bilinçlerine ilişkin puanlarının aritmetik ortalaması ve standart sapma değerleri Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2.

Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Çevre Bilinci Ölçeği Alt Boyutlarına İlişkin Betimsel Bilgiler

	Boyut	n	X _{ort}	ss
ÇBÖ	Doğanın tadı	308	5.23	0.83
	Çevresel eylemler	308	5.16	0.94
	Çevresel tehdit	308	5.40	0.85
	İnsanların doğadan faydalanması	308	5.12	0.75
	Bilim ve teknolojiye güven	308	4.89	1.06
	Nüfus artışı politikalarına destek	308	4.74	0.88
	Genel Ortalama	308	5.11	0.58

Tablo 2’ den hareketle okul öncesi öğretmen adaylarının çevre bilinci alt boyutları incelendiğinde ortalamalar; doğanın tadı ($\bar{X}=5,23$), çevresel eylemler ($\bar{X}=5,16$), çevresel tehdit ($\bar{X}=5,40$), insanların doğadan faydalanması ($\bar{X}=5,12$), bilim ve teknolojiye güven ($\bar{X}=4,89$) ve nüfus artışı politikalarına destek ($\bar{X}=4,74$) olduğu tespit edilmiştir. Ortalamalar incelendiğinde bilinç düzeylerinin genelinin ortalamasının üzerinde olduğu ve bazı boyutlarda ise yüksek olduğu göze çarpmaktadır. Ortalamalardaki bu farklılıkların istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için tekrarlı ölçümler ANOVA yapılması planlanmıştır. Bu doğrultuda altı grup için verilerin normal dağılım gösterip göstermediği, çarpıklık-basıklık katsayıları ve Kolmogorov-Smirnov testleri hesaplanarak incelenmiştir. Analiz sonucunda okul

öncesi öğretmen adaylarının puan ortalamalarının normal dağılım varsayımını ihlal ettiği tespit edilmiştir. Aynı zamanda tekrarlı ölçümler ANOVA testine varsayımlarından olan küresellik varsayımı Mauchly's Test of Sphericity sonucu incelendiğinde ($p < .05$) küresellik varsayımının sağlanmadığı tespit edilmiştir. Küresellik varsayımının sağlanmadığı durumlarda Greenhouse-Geisser düzeltmesinin yapılması önerilir; fakat Greenhouse-Geisser düzeltmesinin yapılabilmesi için bu değer 0,750'nin altında olması önerilirken analiz sonucunda bu değer 0,850 olduğu tespit edilmiştir. Bahsedilen nedenlerle analizde tekrarlı ölçümler ANOVA'nın non-parametrik alternatifi olan Friedman testi kullanılmıştır. Friedman testi sonucunda alt boyutlara yönelik puan ortalamaları arasında anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir [$X^2(5, n=308)=126,076, p < .001; p < .05$]. Anlamlı farklılığın hangi boyutlar arasında olduğunu tespit etmek için Wilcoxon işaretli sıralar testi yapılmıştır. Test sonucunda;

- Çevresel tehdit boyutu ile diğer tüm boyutlar arasında çevresel tehdit boyutu lehine ($p < .05$),
- Doğanın tadı boyutu ile nüfus artış politikalarına destek, bilim ve teknolojiye güven boyutları arasında doğanın tadı boyutu lehine ($p < .05$),
- Nüfus artış politikalarına destek boyutu ile insanların doğadan faydalanması ve çevresel eylemler boyutları arasında nüfus artış politikalarına destek boyutu aleyhine istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p < .05$).

Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Çevre Bilinçleri ile Cinsiyetleri Arasındaki Farklara İlişkin Bulgular ve Yorum

Okul öncesi öğretmen adaylarının çevre bilinçlerinin cinsiyetlerine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla MANOVA testinin kullanılması planlanmıştır. Bu doğrultuda öncelikle MANOVA testinin varsayımları sınanmıştır. İlk olarak bağımlı değişkenler arasında doğrusal ilişki ve çoklu bağlantılılık varsayımı (bağımlı değişkenler arasındaki korelasyonlar 0,113 ile 0,509 arasında değişmektedir) incelenmiştir ve varsayımın sağlandığı tespit edilmiştir. Çok değişkenli normallik varsayımı için Mahalanobis mesafeleri incelenmiş ve çok değişkenli normalliği bozan değerler (23,056 Kritik değerini aşan 3 kişi) analizden çıkartılmıştır. Ayrıca normallik varsayımı test edildiğinde bazı alt gruplarda verilerin normal dağılım varsayımını sağlamadığı tespit edilmiştir; ancak F istatistiği normallik varsayımının uç olmayan ihlallerine karşı örneklem büyüklüğünün 20 ($n > 20$) üzeri olduğu durumlarda normallikten sapmaya karşı dirençlidir (Tabachnick & Fidel, 2020). Aynı zamanda verilerin normal dağılım sağlamadığı durumlarda Multivariate Test tablosunda Wilks Lambda satırı yerine Pillai's Trace satırı kullanılması önerilir. Son olarak varyansların homojenliği için yapılan Box M testi (Box M= 13,284; $p > .05$) ve Levene F testi sonucunda ($p > .05$) varyansların homojenliği varsayımının sağlandığı tespit edilmiştir. Gerekli varsayımların sağlanması sonucunda MANOVA testi yapılmıştır.

Okul öncesi öğretmen adaylarının çevre bilinci alt boyutlarına yönelik puan ortalamalarının cinsiyetlerine göre dağılımı Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3.
Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Çevre Bilincine Yönelik Puan Ortalamalarının Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Boyut	Kadın			Erkek		
	n	\bar{X}_{ort}	ss	n	\bar{X}_{ort}	ss
Doğanın tadı	254	5.26	0.78	51	5.27	0.79
Çevresel eylemler	254	5.21	0.93	51	4.96	0.89
Çevresel tehdit	254	5.46	0.79	51	5.23	0.93
İnsanların doğadan faydalanması	254	5.13	0.71	51	5.15	0.70
Bilim ve teknolojiye güven	254	4.82	1.02	51	5.31	1.05
Nüfus artışı politikalarına destek	254	4.72	0.86	51	4.87	0.91

Tablo 3'ten hareketle katılımcıların çevre bilinci alt boyutlarına ait ortalamalarının cinsiyetlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek için yapılan MANOVA testi sonucunda okul öncesi öğretmen adaylarının puan ortalamalarının cinsiyetlerine göre anlamlı olarak farklılaştığı tespit edilmiştir (Pillai's Trace=0,066; $F(6,298)=3,533$; $p=,002$, Eta-kare=0,066). Anlamlı farklılığın hangi boyutlarda olduğunu tespit etmek için yapılan karşılaştırma testi sonucuna göre; bilim ve teknolojiye güven boyutunda erkek öğretmen adayları lehine anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. MANOVA testi sonucunda hesaplanan etki büyüklüğüne göre cinsiyetin öğretmen adaylarının çevre bilinçleri üzerinde düşük düzeyde etkiye sahip olduğu söylenebilir (Pallant, 2007).

Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Çevre Bilinçleri ile Sınıf Düzeyleri Arasındaki Farklara İlişkin Bulgular ve Yorum

Okul öncesi öğretmen adaylarının çevre bilinçlerinin sınıf düzeylerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla MANOVA testinin kullanılması planlanmıştır. Bu doğrultuda öncelikle MANOVA testinin varsayımları sınanmıştır. İlk olarak bağımlı değişkenler arasında doğrusal ilişki ve çoklu bağlantılılık varsayımı (bağımlı değişkenler arasındaki korelasyonlar 0,113 ile 0,509 arasında değişmektedir) incelenmiştir ve varsayımın sağlandığı tespit edilmiştir. Çok değişkenli normallik varsayımı için Mahalonobis mesafeleri incelenmiş ve çok değişkenli normalliği bozan

değerler (23,056 Kritik değerini aşan 3 kişi) analizden çıkartılmıştır. Ayrıca normallik varsayımı test edildiğinde bazı alt gruplarda verilerin normal dağılım varsayımını sağlamadığı tespit edilmiştir; ancak F istatistiği normallik varsayımının uç olmayan ihlallerine karşı örneklem büyüklüğünün 20 ($n>20$) üzeri olduğu durumlarda normallikten sapmaya karşı dirençlidir (Tabachnick & Fidel, 2020). Aynı zamanda verilerin normal dağılım sağlamadığı durumlarda Multivariate Test tablosunda Wilks Lambda satırı yerine Philla's Trace satırı kullanılması önerilir. Son olarak varyansların homojenliği için yapılan Box M testi (Box M= 109.185; $p>.01$) ve Levene F testi sonucunda ($p>.05$) varyansların homojenliği varsayımının sağlandığı tespit edilmiştir. Gerekli varsayımların sağlanması sonucunda MANOVA testi yapılmıştır. Okul öncesi öğretmen adaylarının çevre bilinci alt boyutlarına yönelik puan ortalamalarının sınıf düzeylerine göre dağılımı Tablo 4'de verilmiştir.

Tablo 4.
Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Çevre Bilincine Yönelik Puan Ortalamalarının Sınıf Düzeylerine Göre Dağılımı

Boyut	1.Sınıf			2.Sınıf			3.Sınıf			4.Sınıf		
	n	X_{ort}	SS	n	X_{ort}	SS	n	X_{ort}	SS	n	X_{ort}	SS
Doğanın tadı	76	5.07	0.89	77	5.32	0.74	77	5.25	0.67	75	5.40	0.80
Çevresel eylemler	76	5.13	1.11	77	5.31	0.84	77	5.12	0.81	75	5.12	0.94
Çevresel tehdit	76	5.30	0.95	77	5.59	0.59	77	5.60	0.68	75	5.19	0.93
İnsanların doğadan faydalanması	76	5.05	0.80	77	5.29	0.63	77	5.19	0.61	75	5.00	0.73
Bilim ve teknolojiye güven	76	4.68	1.13	77	5.16	0.97	77	4.97	1.05	75	4.77	0.95
Nüfus artışı politikalarına destek	76	4.67	0.95	77	4.91	0.92	77	4.86	0.77	75	4.53	0.78

Tablo 4'ten hareketle katılımcıların çevre bilinci alt boyutlarına ait ortalamalarının sınıf düzeylerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek için yapılan MANOVA testi sonucunda okul öncesi öğretmen adaylarının puan ortalamalarının sınıf düzeyine göre anlamlı olarak farklılaştığı tespit edilmiştir. (Pillai's Trace=0,127;

$F(18,894)=2,191$; $p=,003$, $p<,05$; Eta-kare=0,042). Anlamlı farklılığın hangi boyutlarda olduğunu tespit etmek için yapılan karşılaştırma testi sonucuna göre;

- Çevresel tehdit boyutunda dördüncü sınıflar ile ikinci ve üçüncü sınıflar arasında dördüncü sınıflar aleyhine,
- Bilim ve teknolojiye güven boyutunda ikinci ve birinci sınıflar arasında ikinci sınıflar lehine,
- Nüfus artış politikalarına destek boyutunda ikinci ve dördüncü sınıflar arasında ikinci sınıflar lehine anlamlı farklılıklar olduğu tespit edilmiştir.

MANOVA testi sonucunda hesaplanan etki büyüklüğüne göre sınıf düzeyinin öğretmen adaylarının çevre bilinçleri üzerinde düşük düzeyde etkiye sahip olduğu söylenebilir (Pallant, 2007).

Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Çevreye Yönelik Materyalist Eğilimleri ile Cinsiyetleri Arasındaki Farklara İlişkin Bulgular ve Yorum

Okul öncesi öğretmen adaylarının çevreye yönelik materyalist eğilimlerinin cinsiyetlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için bağımsız örneklem t testi yapılması planlanmıştır. Bağımsız örneklem t testi yapılması için verilerin normal dağılım ve varyansların homojenliği varsayımını sağlaması gerekmektedir. Katılımcılardan elde edilen verilerin normal dağılım varsayımını sağlayıp sağlamadığı incelemek için Kolmogorav-Smirnov ve çarpıklık-basıklık katsayıları incelendiğinde verilerin normal dağılım varsayımını ihlal ettiği tespit edilmiştir. Normal dağılım varsayımı sağlanmadığı için bağımsız örneklem t testinin non-parametrik alternatifi olan Mann-Whitney U testi kullanılmıştır.

Tablo 5.

Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Cinsiyetlerine Göre Çevreye Yönelik Materyalist Eğilimlerine İlişkin Mann Whitney U Testi Sonuçları

		n	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	Z	p
Çevreye Yönelik Materyalist Eğilimler	Kadın	255	160.60	40953.00	5202.00	-2.637	.008
	Erkek	53	125.15	6633.00			

Tablo 5 incelendiğinde okul öncesi öğretmen adaylarının çevreye yönelik materyalist eğilimleri sıra ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin yapılan Mann Whitney U testi sonucunda sıra ortalamalarında cinsiyete göre anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir ($U=5202,00$;

$z=-2,637$; $p=,008$; $p<,05$). Kız öğrencilerin sıra ortalaması erkek öğrencilerin sıra ortalamalarından anlamlı derecede yüksektir.

Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Çevreye Yönelik Materyalist Eğilimleri İle Sınıf Düzeyleri Arasındaki Farklara İlişkin Bulgular ve Yorum

Okul öncesi öğretmen adaylarının çevreye yönelik materyalist eğilimlerinin sınıf düzeylerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla F testi ailesinden Tek Yönlü ANOVA testinin kullanılması planlanmıştır. Bu doğrultuda öncelikle Tek yönlü ANOVA testinin varsayımları sınanmıştır. İlk olarak normallik varsayımı test edildiğinde bazı alt gruplarda verilerin normal dağılım varsayımını sağlamadığı tespit edilmiştir; ancak F istatistiği normallik varsayımının uç olmayan ihlallerine karşı örneklem büyüklüğünün 20 ($n>20$) ve üzeri olduğu durumlarda normallikten sapmaya karşı dirençlidir (Tabachnick & Fidell, 2020). Son olarak varyansların homojenliği için Levene F testi sonucu ($p<,05$) incelenmiş ve varyansların homojenliği varsayımının sağlanmadığı tespit edilmiştir. Tek yönlü ANOVA’da varyansların homojenliği varsayımının sağlanmadığı durumlarda bu varsayımı gerektirmeyen Welch testlerinin yapılması önerilmektedir (Bursal, 2018). Gerekli varsayımların sağlanması sonucunda Tek yönlü ANOVA testi yapılmıştır. Okul öncesi öğretmen adaylarının çevreye yönelik materyalist eğilimleri puan ortalamalarının sınıf düzeylerine göre dağılımı Tablo 6’de verilmiştir.

Tablo 6.

Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Çevreye Yönelik Materyalist Eğilimleri Puan Ortalamalarının Sınıf Düzeylerine Göre Dağılımı

Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Çevreye Yönelik Materyalist Eğilimleri			
Sınıf Düzeyi	n	X_{ort}	ss
1.Sınıf	78	3.19	0.66
2.Sınıf	77	3.26	0.47
3.Sınıf	77	3.14	0.49
4.Sınıf	76	3.08	0.58
Toplam	308	3.17	0.56

Tablo 6’dan hareketle katılımcıların çevreye yönelik materyalist eğilimler ortalamalarının sınıf düzeylerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek için yapılan tek yönlü ANOVA testi sonucunda okul öncesi öğretmen adaylarının puan ortalamalarının sınıf düzeyine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı tespit edilmiştir ($F(3,167,722)=1,653$; $p=,179$, $p>,05$). Ortalamalar incelendiğinde ise okul öncesi öğretmen adaylarının materyalist eğilimlerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Çevre Bilinçleri ile Çevreye Yönelik Materyalist Eğilimleri Arasındaki İlişkilere İlişkin Bulgular ve Yorum

Okul öncesi öğretmen adaylarının çevreye yönelik bilinç alt boyutları olan; doğanın tadı, çevresel eylemler, çevresel tehdit, insanların doğadan faydalanması, bilim ve teknolojiye güven, nüfus artışı politikalarına destek ile çevreye yönelik materyalist eğilimleri arasındaki ilişkileri belirlemek için Pearson Korelasyon katsayıları hesaplanmış ve alt boyutlar arasındaki ilişkiler Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7.

Çevre Bilinci Ölçeği Alt Boyutları ile Çevreye Yönelik Materyalist Eğilimleri Arasındaki Pearson Korelasyon Katsayısına İlişkin Bulgular

	Çevreye Yönelik Materyalist Eğilim
Doğanın tadı	.233**
Çevresel eylemler	.420**
Çevresel tehdit	.418**
İnsanların doğadan faydalanması	.398**
Bilim ve teknolojiye güven	.084
Nüfus artışı politikalarına destek	.226**

* $p < .05$, ** $p < .001$

Tablo 7 incelendiğinde çevreye yönelik materyalist eğilim ile;

- Bilim ve teknolojiye güven boyutu arasında pozitif, zayıf kuvvetli istatistiksel olarak anlamlı olmayan ilişki,
- Doğanın tadı ve nüfus artış politikalarına destek boyutları arasında pozitif, zayıf kuvvetli ve istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler,
- Çevresel eylemler, çevresel tehdit ve insanların doğadan faydalanması boyutları arasında pozitif, orta kuvvetli ve istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Çevre Bilinçlerine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Okul öncesi öğretmen adaylarının çevre bilinçlerine ilişkin sonuçlar incelendiğinde çevre bilinç düzeylerinin genelinin ortalamasının üzerinde olduğu ve bazı boyutlarda ise yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen bulgulara göre alt boyutlar arasındaki ilişki incelendiğinde çevresel tehdit boyutu lehine anlamlı farklılık olduğu

tespit edilmiştir. Çevresel tehdit boyutu insanların doğaya müdahalelerin yıkıcı sonuçlara sebep olduğu, bu şekilde devam ettiği sürece gelecekte büyük çaplı çevresel felaketlerle karşılaşılacağı, ham madde sürekliliği için hükümetlerin bunların kullanılma oranını kontrol altına alması gerektiği gibi konuları ele alır. Diğer alt boyutlar ise insanların doğadan düşünmeden faydalanarak zarara yol açabilecekleri, çevresel sorunlarının çözümünün nüfus planlamaları ve bilim ve teknolojik gelişmelerle olabileceği, doğayla iç içe olma ve doğanın korunması için çeşitli kuruluş ve organizasyonlarda yer alma konularını içerir. Bu da katılımcıların çevresel sorunlarının gelecekte yol açacağı sonuçlara yönelik kaygı oranlarının daha yüksek; ancak sorumluluk alma ve çevre koruma ile ilgili konularda daha düşük puan aldıkları sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Erten (2005) yaptığı çalışmada okul öncesi öğretmen adaylarının çok büyük oranlarda doğanın bozulmasının böyle devam etmesi halinde gelecekte birçok canlının yok olacağını ve fosil yakıtların yakın gelecekte tükeneceğini düşündüklerini, temiz su bulamayacaklarını düşünüp korktuklarını; ancak kirlenmiş alanların temizlenmesinde gönüllü olma veya çevre sorunlarının giderilmesi ile ilgili yetkililere ulaşma gibi konularda ise daha düşük oranlarda katılım sağladıklarını tespit etmiştir. Bu sonuçlara göre okul öncesi öğretmen adaylarının benzer şekilde çevresel sorunlara karşı kaygı düzeylerinin yüksek; ama sorumluluk alma konusunda daha isteksiz oldukları görülmektedir. Purutçuoğlu (2008) yaptığı araştırmada birçok üniversite öğrencisinin ormansızlaşma, hava ve su kirliliği gibi ciddi çevre sorunlarının var olduğunu ve bu sorunların zaman kaybetmeden ele alınmasının gerekli olduğunu düşündüklerini tespit etmiştir.

Doğanın tadı boyutu ile nüfus artış politikalarına destek, bilim ve teknolojiye güven boyutları arasında doğanın tadı boyutu lehine ($p<.05$) anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Bu doğrultuda öğretmen adaylarının doğada vakit geçirme ve doğanın tadını çıkarma konusunda çevre sorunlarının çözümünde bilim ve teknolojinin etkili olacağı inancı ve nüfus artışı konusunda önlem alınması gerektiği ile ilgili konulara göre daha istekli oldukları sonucuna ulaşılabilir. Benzer şekilde Karakaya ve Çobanoğlu (2012) yaptıkları çalışmada öğretmen adaylarının insan doğa ilişkisini ele alan konu başlığında yüksek oranda doğa merkezli bakış açıları sergilerken, insan nüfusunun artmasına yönelik konu başlığı söz konusu olduğunda bu oranın düştüğü sonucuna ulaşmışlardır. Saraç (2018) da araştırmasında sınıf öğretmenlerinin eğitim uygulandıktan sonra açık uçlu formlara verdikleri cevaplarda birçok katılımcı tarafından bu araştırmadaki doğanın tadı alt boyutu ile benzer içeriklere sahip olan doğanın parçası gibi hissetme, doğaya bağlılık ve doğa ile bir bağ kurma gibi ifadelerin yer aldığını tespit etmiş ve bu ifadelerin çevre kimliğine sahip birey olma şeklinde tanımlanması açısından son derece dikkate alınacak bir durum olduğunu belirtmiştir.

Nüfus artış politikalarına destek boyutu ile insanların doğadan faydalanması ve çevresel eylemler boyutları arasında nüfus artış politikalarına destek boyutu aleyhine istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p<.05$). Buna göre, öğretmen adaylarının insanların doğayı kullanarak zarar vermesi ve çevresel değerleri

korumak için etkinliklerde yer almayı ele alan alt boyutlarda, çevre için nüfus planlaması yapılmasının önemi konusunu ele alan alt boyuta göre daha istekli oldukları öne sürülebilir. Kartal ve Ada (2019) çalışmasında okul öncesi öğretmen adaylarının yarısından fazlasının çevresel problemlerin insanların bilinçsiz olmasından kaynaklı olduğunu ve çevre problemlerinin giderilmesi için insanların bilinçlendirilmesi gerektiğini düşündüklerini tespit etmişlerdir. İnsanların doğadan faydalanması alt boyutu da insanların doğadan faydalanarak verdikleri zararı konu alan bir boyut olması nedeniyle sonuçların paralellik gösterdiği söylenebilir. Karakaya ve Çobanoğlu (2012) ise öğretmen adaylarıyla yaptıkları çalışmada diğer başlıkların daha yüksek puan alırken söz konusu nüfusun artmasına geldiğinde bu oranın düştüğü sonucuna ulaşmışlardır. Araştırmacılar bunun nedeninin ise günümüz politikasında insan nüfusunun artmasının gerekli olduğu yönünde özendirilmelerden kaynaklı olabileceğini belirtmişlerdir. Araştırmalardan elde edilen sonuçlar nüfus artış politikalarına görüş açısından paralellik göstermektedir.

Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Çevre Bilinçleri ile Cinsiyetleri Arasındaki Farklara İlişkin Sonuç ve Tartışma

Okul öncesi öğretmen adaylarının çevre bilinçleri cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde sadece bilim ve teknolojiye güven boyutunda erkek öğretmen adayları lehine anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiş, diğer alt boyutlarda anlamlı farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda erkek öğrencilerin çevresel sorunların çözümünde bilim ve teknolojinin etkili olacağı inancının kızlara göre daha yüksek olduğu söylenebilir. Ak (2008) bu çalışmada kullanılan “Çevre Bilinci Ölçeği”ni geliştirme çalışmasında geliştirdiği ölçeği ilköğretim öğretmen adaylarına uygulayarak çeşitli değişkenler açısından incelemiştir. Ak (2008) da çevre ölçeğinin alt boyutlarında bilim ve teknolojiye güven başlığında erkeklerin kızlara nazaran daha istekli olduğu sonucuna ulaşmıştır. Farklı olarak ise çevresel eylem alt başlığında kızlar lehine, nüfus artışı politikalarında ise erkekler lehine bir sonuç elde etmiştir. Purutçuoğlu (2008) da üniversite öğrencileriyle yaptığı çalışmanın bu çalışmadaki “çevresel eylemler” boyutu ile örtüşen “çevreci eylemlere katılma düzeyleri” bölümünü cinsiyet değişkeni açısından incelediğinde benzer şekilde anlamlı bir farklılık olmadığını tespit etmiştir. Okul öncesi öğretmenlerinin çevresel davranışlarını ve düşüncelerini cinsiyet açısından inceleyen Toprak vd. (2023) davranış ve düşüncelerin cinsiyet açısından anlamlı olarak garklılaşmadığını tespit etmişlerdir. Bu durumun nedeni olarakta günümüzde çevresel konulara duyarlılığın artması ve cinsiyet farklarının artık ortadan kalkmasını göstermişlerdir. Çevre ile ilgili farklı hususlarda yürütülen birçok çalışmada da cinsiyet değişkeninin anlamlı farklılık oluşturmadığı sonucuna ulaşılmıştır (Erbasan & Erkol, 2020; Gürbüz & Çakmak, 2012; Kışoğlu vd., 2016; Malkoç, 2011; Sever & Yalçınkaya, 2012; Uğur, 2023).

Cinsiyet açısından farklılaşma olmamasına yönelik ulaşılan sonuçların olası bir nedeni olarak değişen dünyada kadın ve erkeklerin eşit bir şekilde her türlü imkândan faydalanması, çevresel etkinliklere katılma ve sorumluluk alma, okullarda herkesin

bilgiye eşit şekilde ulaşabilmesi gibi durumlardan kaynaklandığı düşünülmektedir. Ayrıca teknolojinin her geçen gün daha da gelişmesiyle her türlü ortamda ve durumda bireylerin bilgiye kolayca ulaşmasının da önemli bir etken olduğu düşünülmektedir. Bunun yanı sıra bazı çalışmalarda ise cinsiyet açısından farklı sonuçlara da ulaşılmıştır. Karakaya ve Çobanoğlu (2012) öğretmen adaylarıyla yaptıkları çalışmada kız öğrencilerin çevreye yönelik bakış açılarının erkeklere göre daha olumlu olduğunu tespit etmişlerdir. Bunun nedeninin ise kızların erkeklerden daha sevecen ve daha korumacı oldukları ve geleneklerine daha bağlı yetiştirildikleri için doğaya bir yansımaları şeklinde düşünülebileceği şeklinde olabileceğini belirtmişlerdir. Casey ve Scott (2006) kızların erkeklerden daha fazla çevresel ilgi ve davranışlara sahip oldukları sonucuna ulaşmış ve bunun nedenini geleneksel olarak kızlara daha koruyucu, yetiştirme ve sevecen toplumsal rollerin verilmesi olarak açıklamaya çalışmıştır. Teksöz vd. (2010) ise yaptıkları çalışma da kadın öğretmen adaylarının çevresel sorunlara karşı daha ilgili olduklarını ancak çevresel konularda erkek öğretmen adaylarının daha bilgili oldukları sonucuna ulaşmışlardır.

Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Çevre Bilinçleri ile Sınıf Düzeyleri Arasındaki Farklara İlişkin Sonuç ve Tartışma

Okul öncesi öğretmen adaylarının çevre bilinçleri öğrenim gördükleri sınıfa göre değerlendirildiğinde ise 4. sınıfların çevresel tehdit boyutunda 2. ve 3. sınıflara göre daha düşük puan aldıkları, nüfus artışı politikalarına destek alt boyutunda 2. sınıfların 4. sınıflara göre daha çok destek verdikleri söylenebilir. Çevresel sorunların çözümünde bilim ve teknolojiye güven alt boyutunda ise 2. sınıfların 1. sınıflara göre daha istekli olduğu görülmektedir. Şahin ve Doğu (2018) okul öncesi öğretmen adaylarının katılımıyla yaptıkları çalışmada 3. sınıfa devam eden öğretmen adaylarının 4. sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarına göre çevre tutum puanlarının yüksek olduğunu tespit etmişlerdir. Şahin ve Doğu (2018) bu durumun beklenen sonucun tersine bir sonuç olduğunu ve normal şartlarda eğitime 4. sınıf olarak devam eden öğretmen adaylarının daha yüksek puan almalarının beklendiğini belirtmişlerdir. Ortaya çıkan sonucun ise genellikle çevre derslerinin seçmeli olarak 2. sınıfta okutulduğundan dolayı üst sınıflara etkisinin zamansal açıdan farklılaşabileceğini belirtmişlerdir. Benzer şekilde Aydın ve Ünalı (2013) da öğretmen adaylarıyla yaptıkları çalışmada 1. sınıfa devam eden öğretmen adaylarının sürdürülebilir çevre tutum puanlarının diğer bütün sınıflara göre daha olduğunu tespit etmişler ve 1. sınıfların bütün sınıflara göre daha yüksek puan almasının düşündürücü olduğunu belirtmiştir. Bu araştırmalarda çıkan sonuçlar, çevresel tehdit ve nüfus politikalarına destek boyutları açısından ulaşılan sonuçlara paralellik göstermektedir. Bu bulguların tersi sonuçlar elde edilen araştırmalarda vardır. Akçay vd. (2017) okul öncesi öğretmen adaylarının çevre ve ağaca yönelik tutumlarını inceledikleri çalışmada 3 ve 4. sınıfların 1. ve 2. sınıfa devam eden öğrencilerden yüksek puan aldıklarını tespit etmişlerdir. Yıldırım vd. (2012) ise öğretmen adaylarının katılımıyla yaptıkları çalışmada öğretmen adaylarının çevre sorunlarına olan duyarlılığını incelemiş ve 4. sınıfa devam eden öğrencilerin en yüksek puanı aldıklarını tespit

etmişlerdir. Çabuk ve Karacaoğlu da (2003) yaptıkları araştırmada 4. sınıf öğrencilerinin daha yüksek çevre duyarlılıklarına sahip olduğunu belirlemişlerdir. Bu araştırmalardan elde edilen sonuçlar, çevresel tehdit ve nüfus politikalarına destek boyutunda ulaşılan sonuçlarla tezatlık gösterirken bilim ve teknolojiye güven boyutunda ulaşılan sonuçla paralellik göstermektedir.

Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Çevreye Yönelik Materyalist Eğilimleri ile Cinsiyetleri Arasındaki Farklara İlişkin Sonuç ve Tartışma

Okul öncesi öğretmen adaylarının çevreye yönelik materyalist eğilimleri cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre materyalist eğilimlerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde Purutçuoğlu (2008) da üniversite öğrencileriyle yaptığı çalışmada erkeklerin kızlardan daha yüksek materyalist davranışlara sahip olduğunu, mal ve mülk ile maddi varlıkların sahibi olduklarında hayatlarının daha başarılı ve mutlulukla geçeceğine inandıklarını saptamıştır. Flouri (2004), Goldberg vd. (2003) ve Achenreiner (1997) çocuklarla ve ergenlerle yürüttükleri çalışmalarda erkeklerin kızlara göre tüketim için daha büyük sosyal motivasyonlarının olduğunu ve sahip oldukları materyalist değerlerin daha güçlü olduğunu tespit etmişlerdir. Karaca (2019) ise üniversite öğrencilerinin katılımıyla yaptığı çalışmada materyalizmin anlık satın almaya etkisini incelemiş ve cinsiyet değişkeni açısından cömertlik alt boyutunda erkeklerin kızlardan daha materyalist olduklarını tespit etmiştir. Yapılan bazı çalışmalarda ise erkeklerin karşı cinse güç, zenginlik ve sosyal statüleriyle ilgili mesaj verebilmek ve etkileyebilmek için lüks ürünleri gösterişçi bir şekilde kullanma ve gösterişe yönelik ürünlere fazla para harcama konularındaki eğilimlerinin kadınlardan daha yüksek olduğu görülmüştür (Aydın & Karamehmet, 2015; Griskevicius vd., 2007; Sundie vd., 2011; Wang & Griskevicius, 2014).

Farklı olarak ise Banerjee ve Mckeage (1994) materyalizmin çevrecilikle olan ilişkisini inceledikleri çalışmada cinsiyet ve materyalizm arasında anlamlı bir farklılık olmadığını tespit etmişlerdir. Öztürk ve Nart (2016) üniversite öğrencilerinin plansız satın alma davranışları, materyalist değerleri ve moda giyim ilgilenimleri arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmada cinsiyet değişkeninin materyalist değerler açısından anlamlı bir farklılık oluşturmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Ancak plansız satın alma davranışlarında ve moda giyim ilgileniminde kızların erkeklere göre daha pozitif olduklarını belirlemişlerdir. Kauppinen vd. (2018) gençlerin katılımıyla yaptıkları çalışmada lüks markaların satın alınımında sosyal normların etkili olduğunu ve kadınların kendilerini tanıtmaya ve ifade etmeye lüks markalarla daha fazla ilişkilendirdiklerini tespit etmişlerdir.

Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Çevreye Yönelik Materyalist Eğilimleri ile Sınıf Düzeyleri Arasındaki Farklara İlişkin Sonuç ve Tartışma

Okul öncesi öğretmenlerinin çevreye yönelik materyalist eğilimleri sınıf düzeyine göre incelendiğinde anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Karaca (2019) da

üniversite öğrencilerinin anlık satın alma ve materyalizmle ilişkilerini incelediği çalışmasında materyalizmde sadece “cömert olmama” alt boyutunda ikinci sınıfa devam eden öğrencilerin birinci sınıf öğrencilerinden daha materyalist olduklarını tespit etmiş, diğer alt boyutlarda ise anlamlı farklılaşma olmadığını belirlemiştir. Materyalizmle ilişkili olan anlık satın alma davranışında ise okudukları sınıf değişkenine göre herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilmemiştir.

Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Çevre Bilinçleri ile Çevreye Yönelik Materyalist Eğilimleri Arasındaki İlişkilere İlişkin Sonuç ve Tartışma

Okul öncesi öğretmen adaylarının çevre bilinç düzeyleri ile çevreye yönelik materyalist eğilimleri arasındaki ilişki incelendiğinde bilim ve teknolojiye güven boyutu hariç pozitif, anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Araştırmada materyalist eğilimleri ölçen ölçek (ÇYMEÖ) çevreye ve doğaya zarar verse bile motor hacmi yüksek olan lüks cip satın alma, imkân olduğu takdirde gerçek deriden cüzdan, ceket, çanta kullanma, gölde yaşayan canlılara zarar vereceğini bilse bile göl kenarında bir villaya sahip olma gibi sahip olduğunda canlılara ve doğaya zarar veren bir lüks hayata sahip olma arzusunu içine alan; ayrıca alışveriş poşeti kullanma veya su tasarrufu yapma gibi konularda maddi olarak avantaj sağlaması koşuluyla duyarlı olma gibi maddelerin yer aldığı bir içeriğe sahiptir. Tüm bunlara bakıldığında çevresel değerler konusunda bilinç arttıkça çevreye zarar vermemek için materyalist eğilimlerin azalması beklenir. Nitekim Kilbourne ve Pickett (2008) çevresel yozlaşmanın en büyük faktörünün materyalist yaşam tarzı olduğunu, materyalist değerlerin çevre bilincinin azalmasında ana faktörlerden biri olduğunu ve materyalizm ve çevresel değerlerin çatışacağını ifade etmektedirler. Öyle ki yaptıkları araştırmanın sonucunda çevresel kaygılar arttıkça satın alırken çevre dostu ürünleri tercih etme, çevre örgütlerini destekleme veya bu örgütlere katılma gibi çevreye yönelik sorumlu davranışlarda artış olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Ger ve Belk (1996) ise materyalist değerlerin küresel boyutta artarak bunun çok sayıda sosyal probleme neden olduğunu ve bu sosyal problemlerin en önemlilerinden birinin de çevresel sorunlar olduğunu belirtmişlerdir. Bu da bize materyalist değerlerin çevresel sorunları ortaya çıkararak çevresel değerlerle çatıştığını göstermektedir. Yılmaztürk ve Akdoğan (2023) yeşil satın alma üzerinde materyalizmin etkisini inceledikleri çalışmalarında materyalist eğilimin kıskançlık ve cömert olamama alt boyutlarının yeşil satın alma niyetini anlamlı ve negatif olarak etkilediğini ve bu sonuçlara bakıldığında kıskançlık ve cömert olmama gibi materyalist eğilimler arttıkça tüketicilerin yeşil satın alma niyetlerinin de azaldığını belirtmişlerdir. Bunların dışında yapılan birçok araştırmada da materyalizm ve çevre arasında olumsuz bir ilişki olduğu, materyalist bireylerin daha az çevre dostu tutum ve davranışlara sahip oldukları ve çevre ile ilgili daha az kaygı taşıdıkları sonucuna ulaşılmıştır (Andersson & Nassen, 2016; Banerjee & Mckeage, 1994; Brown & Kasser, 2005; Hurst vd., 2013; Kasser vd., 2004; Richins & Dawson, 1992; Segev vd., 2015; Suárez vd., 2020). Ancak bu araştırmanın sonucuna göre okul öncesi öğretmen adaylarının çevre bilinç puanları artsa da aynı zaman da lüks yaşamı konu alan, maddi çıkarların ön planda

olduğu, doğaya zarar veren eylemlerin yer aldığı materyalist eğilimlerinde pozitif yönde artış gösterdiği görülmektedir. Ayrıca çevre bilinci yüksek düzeyde çıkan okul öncesi öğretmen adaylarının aynı şekilde materyalist eğilimlerden de yüksek puan aldıkları sonucuna ulaşılmıştır. Buradan okul öncesi öğretmen adaylarının çevreye duyarlı olup, çevre sorunları için önlemler alınması ile ilgili farkındalık sahibi olsalar bile lüks tüketimi ve maddiyatı ele alan ve çevreye zarar veren materyalist eğilimlerinden de vazgeçmediği çıkarımı yapılabilir.

Bunun sebebi olarak ise okul öncesi öğretmen adaylarının çevreye yönelik bilinçleri yüksek olsa da davranışa geçirme noktasında yetersiz kaldıkları ve çevre sorunlarını içselleştiremedikleri, çevre bilincinin bilgi seviyesinde kaldığı çıkarımı yapılabilir. Nitekim Toprak vd. (2023) yaptıkları çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin çevresel düşünce ve davranışlarının farklılık gösterdiğinin, çevresel düşüncelerinin çevresel davranışlara göre daha yüksek olduğunun sonucuna ulaşımlardır. Toprak vd. (2023) bu sonucun öğretmenlerin çevre ile ilgili birçok şeyi bilip ihtiyaç duyulan şeylerin farkında olmasına rağmen davranış olarak küçük bir kısmını gerçekleştirebiliyor olmasından kaynaklandığını belirtmiştir. Ayrıca öğretmenlerin çevresel davranışları gerçekleştirmede yetersiz kalmalarının uygun ortam bulamama veya engellerle karşılaşma gibi nedenlere de bağlı olabileceğini belirtmişlerdir. Erten (2005) yaptığı çalışmada okul öncesi öğretmen adaylarının geri dönüşüm, çevre dostu ürünler satın alma gibi konularda bilgi düzeylerinin oldukça yüksek; ancak uygulama noktasında çok düşük oranlara sahip oldukları sonucuna ulaşmıştır. Liu vd. (2015) öğretmenlerin çevre okuryazarlığına ilişkin yaptıkları çalışmada öğretmenlerin tatmin edici seviyede çevresel bilgi ve tutumlara sahip olduklarını; ancak buna rağmen çevresel eylemleri düşük düzeyde sergiledikleri sonucuna ulaşmışlardır. Toprak (2017) da yaptığı çalışmada öğretmenlerin tatmin edecek seviyede iyi bir çevre bilgilerinin ve yüksek seviyede olumlu çevre tutumlarının olduğu sonucuna ulaşmış; ancak bu çevre birikimleri ve çevreye yönelik olumlu düşünceleri dikkate alındığında çevresel davranışlarının istenilen düzeyde olmadığını tespit etmiştir. Farklı araştırmalarda elde edilen sonuçlara bakıldığında bazı durumlarda bilgi birikimi ve düşüncelerin davranışlarla aynı şekilde örtüşmediği görülmektedir.

Başka bir açıdan değerlendirmek gerekir ise de öğretmen adaylarının çevre bilinçleri olsa da toplum içinde statü kazanma, sosyal ortamlarda kabul görme, başarı ve mutluluk elde etme, zorluklarla başa çıkma veya duygusal ihtiyaçlarını karşılama gibi durumlarının daha ağır bastığı ve bu durumda çevre çıkarlarından çok kendi kişisel çıkarlarını ön planda tuttıkları çıkarımı yapılabilir. Nitekim Micken ve Roberts (1999) materyalist objelere hem statü hem de etiket aracı olarak anlam yüklenildiğini ve materyalist davranışların bireylerin bir tercihi olduğunu belirtmişlerdir. Browne ve Kaldenberg (1997) ise temel ihtiyaçları karşılamak için mal ve mülkün gerekli olduğunu; fakat zengin olma ve varlık sahibi bir birey olma isteğinin aslında ruhsal boşlukları giderme ve mutluluğu arama amacı taşıdığını belirtmiştir. Öztürk ve Nart (2016) da yüksek materyalist eğilimi olan tüketicilerin statülerini göstermek amacıyla

buldukları sosyal ortamlarda sıklıkla moda ürünlerini kullandıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca genellikle duygusal tepkilerin neden olduğu plansız satın alma davranışının altında da materyalist değerler tarafından tetiklenen duyguların etkili olduğunu ifade etmişlerdir. O'Cass (2001) ise tüketicilerin büyük bir çoğunluğunun markaları kişisel imajlarını ve statülerini göstermek amacıyla birer araç olarak kullandıklarını belirtmiştir. Turizm ve tüketimi konu alan bazı çalışmalarda statü temelli tüketicilerin kendilerine prestij veya statü kazandıracığına inandıkları için lüks turizm destinasyonlarını, markalarını ya da aktivitelerini tercih ettikleri sonucuna ulaşılırken, bazı araştırmalarda dışarda yemek yeme sıklığının gösterişçi tüketimi artırdığı ve sosyal medyada paylaşımlar yapılarak statü ve gösteriş yapma aracı olarak kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır (Çetin & Yaylı, 2019; Weber & Dubois, 1997; Yang & Mattila, 2016). Bazı çalışma sonuçları ise karşı cinse güç, zenginlik ve sosyal statüleriyle ilgili mesaj verme ve etkileme amacıyla lüks ürünlerin gösterişçi bir biçimde kullanıldığı ve gösterişe yönelik ürünlere fazla para harcadığı sonucunu ortaya koymaktadır (Sundie vd., 2011; Wang & Griskevicius, 2014). Fitzmaurice ve Comegys (2006) ise yaptıkları çalışmada bireylerin ön planda olabilmek için sosyal tüketim harcamaları yaptıklarını ve marka ve ürünler konusunda hassas davrandıklarını tespit etmiştir.

Görüldüğü üzere bireyler toplum içinde statü ve prestij elde etmek, ön planda olmak, karşı cinse ve bireylere kendisiyle ilgili mesaj vermek, ruhsal boşluklarını gidermek, mutluluğa ve başarıya ulaşmak gibi birçok nedenden dolayı tüketim yapmaktadırlar. Bu gereksiz tüketim çevreye zarar verse dahi insanların kendi duygusal ihtiyaçları ve kişisel çıkarlarının daha öncelikli hale geldiği sonucuna ulaşılabilir.

Öneriler

1. Öğretmen adaylarının çevreye zarar vereceklerinin farkında olmalarına rağmen materyalist eğilimlerinin olmasının altında yatan nedenler araştırılarak bunlarla ilgili eksikliklerin ne şekilde giderilebileceği araştırılabilir.

2. Öğretmen adaylarının hangi konularda materyalist yönelimlerinin daha fazla olduğu detaylı incelenerek tüketimde en çok nelere önem verdikleri ve bunların nedenleri araştırılabilir.

3. Öğretmen adaylarının çevresel konulardaki düşüncelerini davranışa ne sıklıkta geçirdikleri ile ilgili detaylı araştırmalar yapılarak hangi davranışları daha sıklıkla yaptıkları hangilerinde eksik kaldıkları araştırılabilir.

4. Üniversitelerde çevreye yönelik sosyal sorumluluk projelerinin artırılması ve öğrencilerin bu projelerde aktif rol almasıyla ilgili çalışmalar yapılabilir.

5. Araştırma 2022-2023 yılları arasında bir devlet üniversitesi okul öncesi öğretmenleri ile yapılarak sınırlandırılmıştır. Daha geniş boyutlarda incelenerek kapsamının artırılması önerilebilir.

6. Araştırmada demografik değişken olarak sadece cinsiyet ve sınıf düzeyi araştırılmıştır. Farklı demografik değişkenlerin de yer aldığı çalışmalar yapılabilir.

Etik Kurul ve Çıkar Çatışması Beyanı

Bu çalışmanın etik kurul izni, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu Komisyonundan 30.11.2022 tarihinde “235519” başvuru numarası ile alınmıştır. Kurul tarafından araştırma etik açıdan uygun bulunmuştur. Yazarlar arasında hiçbir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Kaynakça

- Achenreiner, G. B. (1997). Materialistic values and susceptibility to influence in children. *Advances in Consumer Research*, (24), 82-88.
- Ak, S. (2008). *İlköğretim öğretmen adaylarının çevreye yönelik bilinçlerinin bazı demografik değişkenler açısından incelenmesi*. (Tez No. 216936) [Yüksek lisans tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi-Bolu]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Akçay, N. O., Halmatov, M. & Ekin, S. (2017). Okul öncesi öğretmeni adaylarının ağaç ve çevreye yönelik tutumlarının incelenmesi. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (13), 1-18.
- Andersson, D. & Nässén, J. (2016). Should environmentalists be concerned about materialism? An analysis of attitudes, behaviours and greenhouse gas emissions. *Journal of Environmental Psychology*, 48, 1-11. <https://doi.org/10.1016/j.jenvp.2016.08.002>
- Antiniene, D., Seinauskiene, B., Rutelione, A., Nikou, S. & Lekaviciene, R. (2021). Do demographics matter in consumer materialism? *Inzinerine Ekonomika Engineering Economics*, 32(4), 296–312. <https://doi.org/10.5755/j01.ee.32.4.28717>
- Arunkumar, J. (2012). A study on assessment of environmental awareness among teacher trainees in teacher training institutes. *International Journal of Research in Social Sciences*, 2(3), 312-321.
- Aydın, F. & Ünalı, Ü. E. (2013). Coğrafya öğretmen adaylarının sürdürülebilir çevreye yönelik tutumları. *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 3(1), 11-42. <http://dx.doi.org/10.23863/kalem.2017.18>
- Aydın, G. & Karamehmet, B. (2015). Y jenerasyonunda sözsüz iletişim yöntemi olarak gösterişçi tüketim kullanımıyla ilgili deneysel bir çalışma. *İstanbul Arel Üniversitesi İletişim Çalışmaları Dergisi*, 4(7),107-126.
- Balkan Kıyıcı F., Aydoğdu M. & Doğru M. (2005, 28-30 Eylül). İlköğretim öğretmen adaylarının çevre eğitimine bakışı. *XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Denizli*.

- Banerjee, B. & McKeage, K. (1994). How green is my value: exploring the relationship between environmentalism and materialism. *Advances in Consumer Research*, 21, 147-152.
- Basile, C. G. (2000). Environmental education as a catalyst for transfer of learning in young children. *The Journal of Environmental Education*, 32(1), 21-27. <https://doi.org/10.1080/00958960009598668>
- Brown, K. W. & Kasser, T. (2005). Are psychological and ecological well-being compatible? The role of values, mindfulness, and lifestyle. *Social Indicators Research*, 74, 349-368. doi:10.1007/s11205-004-8207-8
- Browne, B. A. & Kaldenberg, D. O. (1997). Conceptualizing self-monitoring: links to materialism and product involvement. *Journal of Consumer Marketing*, 14(1); 31-44. <https://doi.org/10.1108/07363769710155848>
- Buldur, A. & Ömeroğlu, E. (2018). Okul öncesi çocukların ve öğretmenlerinin çevreye yönelik tutum ve farkındalıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Eğitim ve Öğrenme Dergisi*, 7 (2), 221-229. <https://doi.org/10.5539/jel.v7n2p221>
- Bursal, M. (2018). *SPSS ile temel veri analizleri* (2. Baskı). Anı.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak-Kılıç, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (14. Baskı). Pegem Akademi.
- Casey, P. J. & Scott, K. (2006). Environmental concern and behaviour in an Australian sample within an ecocentric-anthropocentric framework. *American Journal of Psychology*, 58(2), 57-67. doi: 10.1080/00049530600730419
- Chan, K. & Prendergast G. (2007). Materialism and social comparison among adolescents. *Social Behavior and Personality*, 35(2), 213-28. doi: 10.2224/sbp.2007.35.2.213.
- Choi, S. (2022). An exploration of how having a materialistic value is related to an environmentally sensitive personality. *Association of Marketing Theory and Practice Proceedings 2022*, 41.
- Çabuk, B. & Karacaoğlu, C (2003). Üniversite öğrencilerinin çevre duyarlılıklarının incelenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 36(1-2), 189-198. https://doi.org/10.1501/Egifak_0000000079
- Çetin, M. & Yaylı, A. (2019). Restoran tercihinde gösterişi tüketim eğilimi. *Turizm Akademik Dergisi*, 6 (2), 227-238.
- Dikicigil, Ö. & Gülersoy, A. (2020). Social studies pre-service teachers' awareness of environmental ethics. *Elementary Education Online*, 19(3). doi:10.17051/ilkonline.2020.734482
- Dinler, H., Simsar, A. & Doğan, Y. (2020). Okul öncesi öğretmen adaylarının geri dönüşüme yönelik düşüncelerinin incelenmesi. *Çocuk ve Gelişim Dergisi*, 3(5), 1-11. <https://doi.org/10.36731/cg.659567>

- Dunlap, R. E., Van Liere, K. D., Mertig, A. G. & Jones, R. E. (2000). New trends in measuring environmental attitudes: measuring endorsement of the new ecological paradigm: a revised NEP scale. *Journal of Social Issues*, 56(3), 425- 442. <https://doi.org/10.1111/0022-4537.00176>
- Erbasan, Ö. & Erkol, M. (2020). Sınıf öğretmenlerinin çevreye yönelik bilgi, tutum ve davranış düzeylerinin incelenmesi. *OPUS International Journal of Society Researches* , 15 (24) , 2443-2471 . <https://doi.org/10.26466/opus.619973>
- Ergen-Işıklar, Z. E., Zerenler, M. & Yeşiltuna, C. (2022). Çevre bilinci: jenerasyon farklılıklarına yönelik bir araştırma. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 12(1), 107-126. <https://doi.org/10.47147/ksuiibf.1137603>
- Ergen, A., Baykan, B. G. & Turan, S. G. (2015). Effect of materialism and environmental knowledge on environmental consciousness among high school Students: A study conducted in Istanbul province. *International Journal of Human Sciences*, 12(1), 511-526.
- Erten, S. (2005). Okul öncesi öğretmen adaylarında çevre dostu davranışların araştırılması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(28), 91-100.
- Fitzmaurice, J. & Comegys, C. (2006). Materialism and social consumption. *Journal of Marketing Theory and Practice*, 14(4), 287-299. <https://doi.org/10.2753/MTP1069-6679140403>
- Flouri, E. (2004). Exploring the relationship between mothers' and fathers' parenting practices and children's materialist values. *Journal of Economic Psychology*, 25 (6), 743-752. <https://doi.org/10.1016/j.joep.2003.06.005>
- Flynn, L. R., Goldsmith, R. E. & Pollitte, W. (2016). Materialism, status consumption, and market involved consumers. *Psychology & Marketing*, 33(9), 761-776. <https://doi.org/10.1002/mar.20915>
- Fraenkel, J. R., Wallen, N. E. & Hyun, H. H. (2012). *How to design and evaluate research in education*. (Vol. 7). McGraw-hill.
- Gatersleben, B., Jackson, T., Meadows, J., Soto, E. & Yan, Y. L. (2018). Leisure, materialism, well-being and the environment. *European Review of Applied Psychology*, 68(3), 131-139. <https://doi.org/10.1016/j.erap.2018.06.002>
- Genç, M. & Genç, T. (2013). Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin çevreye yönelik tutumlarının belirlenmesi. *Asya Öğretim Dergisi*, 1 (1), 9-19.
- Ger, G. & Belk, R. (1996). Cross-cultural differences in materialism. *Journal of Economic Psychology*, 17, 55-77. [https://doi.org/10.1016/0167-4870\(95\)00035-6](https://doi.org/10.1016/0167-4870(95)00035-6)
- Goldberg, M.E., Gorn, G.J., Peracchio, L.A. & Bamossy, G. (2003). Understanding materialism among youth. *Journal of Consumer Psychology*, 13(3), 278-288. https://doi.org/10.1207/S15327663JCP1303_09

- Good, J. (2007). Shop'til we drop? Television, materialism and attitudes about the natural environment. *Mass Communication & Society*, 10(3), 365-383. <https://doi.org/10.1080/15205430701407165>
- Griskevicius, V., Kenrick, D.T., Tybur, J.M., Miller, G.F., Sundie, J.M. & Cialdini, R.B. (2007). Blatant benevolence and conspicuous consumption: When romantic motives elicit strategies costly signals. *Journal of Personality and Social Psychology*, 93(1), 85-102. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/0022-3514.93.1.85>
- Günşen, G. (2023). Çevre eğitimi etkinliklerinin okul öncesi öğretmen adaylarının ekolojik ayak izi farkındalığına ve çevre bilincine yönelik ilgi düzeylerine olan etkisinin incelenmesi. *Uluslararası Temel Eğitim Çalışmaları Dergisi*, 4(1), 1- 13. <https://doi.org/10.59062/ijpes.1233687>
- Gürbüz, H. & Çakmak, M. (2012). Biyoloji eğitimi bölümü öğrencilerinin çevreye yönelik tutumlarının incelenmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 162-173
- Güzelyurt, T. & Özkan, Ö. (2018). Okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi dönemde çevre eğitimine ilişkin görüşleri: durum çalışması. *Turkish Studies Education Sciences*, 13(11), 651-668.
- Horwitz, W. A. (1996). Developmental origins of environmental ethics: The life experiences of activists. *Ethics & Behavior*, 6(1), 29-53. https://doi.org/10.1207/s15327019eb0601_3
- Hurst, M., Dittmar, H., Bond, R. & Kasser, T. (2013). The relationship between materialistic values and environmental attitudes and behaviors: a metaanalysis. *Journal of Environmental Psychology*, 36, 257– 269. <https://doi.org/10.1016/j.jenvp.2013.09.003>
- Işık, R. (2021). *Üniversite öğrencilerinin sahip olduğu çevre bilinci ile çevresel etik davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Tez No. 692301) [Yüksek lisans tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi-Çanakkale]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Joye, Y., Bolderdijk, J. W., Köster, M. A. & Piff, P. K. (2020). A diminishment of desire: Exposure to nature relative to urban environments dampens materialism. *Urban Forestry & Urban Greening*, 54, 126783. <https://doi.org/10.1016/j.ufug.2020.126783>
- Karaca, Ş. (2019). Materyalist eğilimlerin anlık satın alma davranışına etkisinin incelenmesi: Üniversite öğrencilerine yönelik bir çalışma. *Third Sector Social Economic Review*, 54(1), 243-260. <http://dx.doi.org/10.15659/3.sektor-sosyalekonomi.19.03.1026>
- Karakaya, Ç. & Çobanoğlu, E. O. (2012). İnsanı merkeze alan (antroposentrik) ve almayan (nonantroposentrik) yaklaşımlara göre eğitim fakültesi son sınıf öğrencilerinin çevreye yönelik bakış açıları. *Journal of Turkish Science Education*, 9(3), 23-35.
- Kartal, E. E. & Ada, E. (2019). Okul öncesi öğretmen adaylarının çevre problemleri ve geri dönüşüm hakkındaki görüşleri. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(1), 818-847. <http://dx.doi.org/10.23891/efdyyu.2019.143>

- Kasser, T. (2016). Materialistic values and goals. *Annual Review of Psychology*, 67, 489-514. <https://doi.org/10.1146/annurev-psych-122414-033344>
- Kasser, T., Ryan, R. M., Couchman, C. E. & Sheldon, K. M. (2004). Materialistic values: their causes and consequences. In T. Kasser & A. D. Kanner (Eds.), *Psychology and consumer culture: the struggle for a good life in a materialistic world* (11–28). American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/10658-002>
- Kauppinen-Räsänen, H., Björk, P., Lönnström, A. & Jauffret, M. N. (2018). How consumers' need for uniqueness, self-monitoring, and social identity affect their choices when luxury brands visually shout versus whisper. *Journal of Business Research*, 84, 72-81. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2017.11.012>
- Kıışoğlu, M., Yıldırım, T., Salman, M. & Sülün, A. (2016). İlkokul ve ortaokullarda çevre eğitimi verecek olan öğretmen adaylarında çevre sorunlarına yönelik davranışların araştırılması. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(1), 299-318. <https://doi.org/10.17556/jef.93507>
- Kilbourne, W. & Pickett, G. (2008). How materialism affects environmental beliefs, concern, and environmentally responsible behavior. *Journal of Business Research*, 61, 885-893. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2007.09.016>
- Laksmidewi, D. (2022). Does the consumers materialism affect their green behavior? *Journal of the Community Development in Asia (JCDA)*, 5(1), 21-29.
- Liu, S. Y., Yeh, S. C., Liang, S. W., Fang, W. T. & Tsai, H. M. (2015). A national investigation of teachers' environmental literacy as a reference for promoting environmental education in Taiwan. *The Journal of Environmental Education*, 46(2), 114 – 132. <https://doi.org/10.1080/00958964.2014.999742>
- Maidou, A., Plakitsi, K. & Polatoglou, H. (2019). Knowledge, perceptions and attitudes on education for sustainable development of pre-service early childhood teachers in Greece. *World Journal of Education*, 9(5), 1-15. <https://doi.org/10.5430/wje.v9n5p1>
- Malkoç, H. (2011). *Sınıf öğretmeni adaylarının çevre sorunlarına yönelik tutumlarının ve bilişsel farkındalık becerilerinin incelenmesi*. (Tez No. 290607) [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi -Ankara]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma: desen ve uygulama için bir rehber*. S. Turan (Çev. Ed.) (3. Baskı). Nobel Yayın Dağıtım.
- Miranda, R. & Blanco, A. (2010). Environmental awareness and paper recycling. *Cellulose Chemistry and Technology*, 44(10), 431- 449.
- Micken, K. S. & Roberts, S. D. (1999). Desperately seeking certainty: narrowing the materialism construct. In Arnould, E. & Scott, L. (eds.), *Proceedings of the association for consumer research*, (513-518).

- O' Cass, A. (2001) Consumer self-monitoring, materialism and involvement in fashion clothing. *Australian Journal of Marketing*, 9(1), 46-59. [https://doi.org/10.1016/S1441-3582\(01\)70166-8](https://doi.org/10.1016/S1441-3582(01)70166-8)
- Öztürk, A. & Nart, S. (2016). Materyalizm-moda giyim ilgilenimi-plansız satına alma ilişkisi: Üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma. *Uluslararası Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2(3), 45-55.
- Öztürk, E. & Erten, S. (2020). Uluslararası bir çevre eğitimi programı olan yeşil kutu projesinin fen bilgisi öğretmen adaylarının çevreye yönelik tutumu, çevre bilgisi ve çevre dostu davranışlarına etkisi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi Eğitim Dergisi*, 5(2), 145-166. <https://dergipark.org.tr/pub/estudamegitim/issue/57511/776812>
- Pallant, J. (2007). *SPSS survival manual*. Mc Graw Hill.
- Polat, G. (2012). *Ortaöğretim 9. sınıf öğrencilerinin öğretim öncesi ve sonrasında çevre sorunu ve ekolojik ayak izi anahtar kavramları ile ilgili bilişsel yapılarının ortaya konması*. (Tez No. 312988) [Doktora tezi, Balıkesir Üniversitesi- Balıkesir]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Purutçuoğlu, E., (2008). *Üniversite öğrencilerinin demografik özellikleri ve materyalist eğilimleri ile çevreye yönelik tutum ve davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Tez No. 179702) [Doktora tezi, Ankara Üniversitesi- Ankara]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Richins, M. L. & Dawson, S. (1992). A consumer values orientation for materialism and its measurement: scale development and validation. *Journal of Consumer Research*, 19(3), 303–316. <https://doi.org/10.1086/209304>
- Saraç, E. & Sarıkaya, R. (2018). A study on validity and reliability of the materialistic tendencies scale towards the environment for prospective teachers. *International Journal of Eurasia Social Sciences*, 9(33), 1381-1403.
- Saraç, E. (2018). *Sınıf öğretmenleri adaylarının çevre kimlikleri ve çevreye yönelik materyalist eğilimleri: eylem araştırması*. (Tez No. 528925) [Doktora tezi, Gazi Üniversitesi- Ankara]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Sarıbıyık, S.K. (2022). *Okul öncesinde verilen çevre eğitiminin öğrenci davranışlarına etkisinin incelenmesi*. (Tez No. 724172) [Yüksek lisans tezi, Kastamonu Üniversitesi- Kastamonu]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Segev, S., Shoham, A. & Gavish, Y. (2015). A closer look into the materialism construct: the antecedents and consequences of materialism and its three facets. *Journal of Consumer Marketing*, 32(2), 85-98. <http://dx.doi.org/10.1108/JCM07-2014-1082>
- Semenderoğlu, A. & Arslan, K. (2022). Fen edebiyat fakültesi coğrafya bölümü öğrencilerinin çevre davranış düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (53), 667-684. doi: 10.53444/deubefd.1091562

- Sever, R. & Yalçinkaya, E. (2012). Sınıf öğretmeni adaylarının çevresel tutumlarının incelenmesi. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 26, 1-15.
- Sieber-Suter, B., Affolter, C., Nagel, U. & Schweiz, S. U. (2002). *Didaktisches Konzept Umweltbildung*. Stiftung Umweltbildung Schweiz.
- Sreen, N., Purbey, S. & Sadarangani, P. (2020). Understanding the relationship between different facets of materialism and attitude toward green products. *Journal of Global Marketing*, 33(5), 396-416. <https://doi.org/10.1080/08911762.2020.1751370>
- Suárez, E., Hernández, B., Gil-Giménez, D. & Corral-Verdugo, V. (2020). Determinants of frugal behavior: the influences of consciousness for sustainable consumption, materialism, and the consideration of future consequences. *Frontiers in Psychology*, 11, 567752. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.567752>
- Sundie, J.M., Kenrick, D.T., Griskevicius, V., Tybur, J.M., Vohs, K.D. & Beal, D.J. (2011). Peacocks, porches, and Thorsten Veblen: conspicuous consumption as a sexual signalling system. *Journal of Personality and Social Psychology*, 100(4), 664-680. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/a0021669>
- Şahin, H. G. & Doğu, S. (2018). Okul öncesi öğretmen adaylarının çevre sorunlarına ilişkin tutum ve davranışlarının incelenmesi. *İlköğretim Online*, 17(3). doi 10.17051/ilkonline.2018.466359
- Tabachnick, B. G. & Fidell, L. S. (2020). *Using multivariate statistics*. Allynand Bacon.
- Teksöz, G., Şahin, E. & Ertepinar, R., H. (2010). Çevre okuryazarlığı, öğretmen adayları ve sürdürülebilir bir gelecek. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39 (39), 307-320.
- Topbaş, G. (2021). *Çevreye yönelik materyalist eğilimler ölçeğinin okul öncesi öğretmenleri üzerinde geçerlik ve güvenilirlik çalışması*. (Tez No. 697965) [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi-Ankara]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Toprak, F. (2017). *Farklı kademelerde görev yapan öğretmenlerin çevresel tutum, bilgi ve davranışlarıyla çevre eğitimine yönelik görüşlerinin incelenmesi*. (Tez No. 485598) [Yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi-Adana]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Toprak, P., Algan, K., Alıç, Ü. Aslan, D. A. & Eroğlu, G. (2023). Okul öncesi öğretmenlerinin çevresel düşünce ve davranışlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Temel Eğitim*, (19), 6-15. <https://doi.org/10.52105/temelegitim.19.1>
- Torquati, J., Cutler, K., Gilkerson, D. & Sarver, S. (2013). Early childhood educators' perceptions of nature, science, and environmental education. *Early Education & Development*, 24(5), 721-743. <https://doi.org/10.1080/10409289.2012.725383>

- Tran, H. U., LePage, B. A. & Fang, W. T. (2022). Environmental literacy and teaching activities of preschool teachers in Vietnam. *European Journal of Educational Research*, 11(4), 2356-2371. <https://doi.org/10.12973/eu-jer.11.4.2357>
- Türküm, S. (1998). *Çağdaş toplumda çevre sorunları ve çevre bilinci*. Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi.
- Uğur, G. (2023). *Okul öncesi öğretmenlerinin çevre eğitimi yeterliliklerine ilişkin bir araştırma*. (Tez No. 779781) [Yüksek lisans tezi, Siirt Üniversitesi-Siirt]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Uludağ, M. (2012). Erken çocukluk gelişimi ve eğitimi. Y. Fazlıoğlu (Ed.), *Çevre eğitimi* (2. Baskı 317-342) içinde. Paradigma.
- Wang, Y. & Griskevicius, V. (2014). Conspicuous consumption, relationships, and rivals: Women's luxury products as signals to other women. *Journal of Consumer Research*, 40(5), 834-854. <https://doi.org/10.1086/673256>
- Weber, D. & Dubois, B. (1997). The edge of dream: managing the brand equity in the European luxury market. *Values, Lifestyles and Psychographics*. 263-282.
- Wilson, R. A. (1996). Environmental education programs for preschool children. *Journal of Environmental Education*, 27(4), 28-33. <https://doi.org/10.1080/00958964.1996.9941473>
- Yang, W. & Mattila, A. S. (2016). The impact of status seeking on consumers' word of mouth and product preference-a comparison between luxury hospitality services and luxury goods. *Journal of Hospitality & Tourism Research*, 41(1), 3-22. <https://doi.org/10.1177/1096348013515920>
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (8.baskı). Seçkin
- Yıldırım, C., Bacanak, A. & Özsoy, S. (2012). Öğretmen adaylarının çevre sorunlarına yönelik duyarlılıkları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20(1), 121-134.
- Yıldız, E. (2022). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okul Dışı Öğrenme Ortamlarını Kullanma Durumlarının Değerlendirilmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(33), 97-127.
- Yıldız, E., & Kalkan, M. (2020). Çevre eğitimi ve erken çocuklukta yeri. T. Çifçi, A. Buldur (Eds.) Etkinlik temelli çevre eğitimi içinde (s.37-64). Vize Yayıncılık.
- Yılmaztürk, Y. & Akdoğan, Ç. (2023). Materyalizmin sürdürülebilir tüketim davranışına etkisi: yeşil satın alma niyetinin aracılık rolü. *Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14(27), 51-82. <https://doi.org/10.36543/kauibfd.2023.003>
- Yurttaş, A., Kartal, E. E. & Çağlar, A. (2022). Okul öncesi öğretmen adaylarının çevreye karşı tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Temel Eğitim Dergisi*, 15, 6-22. <https://doi.org/10.52105/temelegitim.15.1>

- Yücel, S. A. & Morgil, F. İ. (1998). Yükseköğretimde çevre olgusunun araştırılması. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 14, 84-91.
- Yüzüak, A. V. & Erten, S. (2022). Teachers' views on Turkey's zero waste project (TZWP). *Journal of Turkish Science Education*, 19(1), 71-81. doi: 10.36681/tused.2022.110
- Zhakupova, A., Mankesh, A., Kyakbaeva, U., Karimova, R. & Omarova, R. (2022). Opportunities for the development of ecological competence of the future preschool teachers. *Cypriot Journal of Educational Science*. 17(1), 228-239 <https://doi.org/10.18844/cjes.v17i1.6703>

Extended Abstract

It is of great importance to raise awareness of individuals about the environment for environmental problems that increase rapidly with the increasing human population and cause irreversible damage day by day. There is a huge number of individuals experiencing excessive and unnecessary spending on material things such as feeling of belonging in society, gaining status, gaining a place, meeting emotional needs, struggling with difficulties, acquiring goods and property to achieve success and happiness, shopping, brand addiction, luxury consumption. is increasing day by day. Excessive and unnecessary consumption destroys natural resources and causes environmental problems. In order to raise awareness about materialistic tendencies and create environmental awareness in individuals, the importance of the preschool period, where permanent learning is most effective, and accordingly, the importance of preschool teachers, who have a great impact as role models for children, and preschool teacher candidates, who will be the teachers of the future, is obvious. This research aims to examine the relationship between preschool teacher candidates' environmental awareness levels and their materialistic tendencies towards the environment.

The study, which was conducted according to the relational screening model, one of the quantitative research approaches, was conducted with 308 participants determined by the easily accessible sampling method. "General Information Form", "Environmental Awareness Scale" and "Materialistic Tendencies Scale Towards the Environment" were used as data collection tools in the research. Friedman, MANOVA and ANOVA tests were used to determine whether the average scores of pre-school teacher candidates obtained from the EAS differed according to the inter-factor variables, gender and grade levels, and for repeated tests when necessary Mann Whitney U test and one-way ANOVA test were used to examine whether the average scores of pre-school teacher candidates obtained from MTSTE differ according to gender and grade level variables. Finally, Pearson Correlation Coefficient was used to examine the relationship between the EAS and MTSTE scales.

According to the findings, it was determined that there were significant differences between the environmental awareness of pre-school teacher candidates in some sub-dimensions of the environmental awareness scale and the classes they studied in, while a significant difference in the gender variable occurred only in favor of men in the sub-dimension of trust in science and technology, and there was no significant difference in the other sub-dimensions. While a significant difference was detected in favor of males in terms of gender variable in the materialistic tendencies of pre-school teacher candidates towards the environment, it was concluded that there was no significant difference between the classes they studied. It was concluded that there is a positive and significant relationship between environmental awareness and materialistic tendencies towards the environment in other sub-dimensions except trust in science and technology.

According to the data obtained from the environmental awareness scale, pre-school teacher candidates' anxiety rates about the consequences of environmental problems are higher; However, they appear to have lower scores on issues related to taking responsibility and environmental protection. In addition, it can be said that they are more willing to spend time in nature and enjoy nature than to issues related to the belief that science and technology will be effective in solving environmental problems and the need to take precautions against population growth. It has been determined that teacher candidates are more willing in the sub-dimensions that deal with people taking advantage of and harming nature and taking part in activities to protect environmental values, compared to the sub-dimensions that deal with the importance of population planning for the environment. When environmental awareness is examined according to gender variable, it is seen that male students' belief that science and technology will be effective in solving environmental problems is higher than female students. When we evaluate it according to the grade they study in, it is concluded that the fourth graders have lower scores in the environmental threat dimension than the second and third grades; It was concluded that second graders gave more support to the sub-dimension of support for population growth policies than fourth graders. In the sub-dimension of trust in science and technology in solving environmental problems, it is seen that second graders are more willing than first graders. When the averages were examined, it was concluded that the environmental awareness levels of the participants were high. When the averages of pre-school teacher candidates' materialistic tendencies towards the environment are examined, it is seen that the results are in favor of men in terms of gender variable. When looked at by grade level, it was determined that there was no significant difference. When the averages were examined, it was concluded that pre-school teacher candidates had high materialistic tendencies. When the relationship between the environmental awareness levels of pre-school teacher candidates and their materialistic tendencies towards the environment is examined, it can be said that there is a positive significant relationship, except for the dimension of trust in science and technology. In the research, the scale measuring materialistic tendencies includes items that include the desire to have a

luxurious life that harms living things and nature. Accordingly, as awareness of environmental values increases, materialistic tendencies are expected to decrease in order not to harm the environment. From this, it can be inferred that although pre-school teacher candidates are environmentally sensitive and aware of taking precautions for environmental problems, they do not give up their materialist tendencies that deal with luxury consumption and materiality and harm the environment. The reason for this is that although pre-school teacher candidates have environmental awareness, they are insufficient to put them into action and cannot internalize environmental problems, and their environmental awareness remains at the level of knowledge. It should be evaluated from another perspective; although teacher candidates have environmental awareness, their situations such as gaining status in the society, being accepted in social environments, achieving success and happiness, coping with difficulties or meeting their emotional needs are more dominant, and in this case, they are more concerned with their own personal interests than the interests of the environment. It can be inferred that they prioritize.